Σύγχρονα Θέματα Διεθνούς Πολιτικής

Μάθημα 6ο: Η Κίνα

Ιωάννης Παπαγεωργίου, Επίκουρος Καθηγητής
Τμήμα Πολιτικών Επιστημών, ΑΠΘ

CC BY SA

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΕΣΠΑ 2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ 2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Μάθημα 6ο

Η Κίνα

Περιεχόμενα ενότητας

1. Τα χαρακτηριστικά της Κίνας.
2. Η πολιτική ιστορία της Κίνας.
3. Η επανεμφάνιση τη Κίνας στην διεθνή σκηνή.

Σκοποί ενότητας

- Προσέγγιση των ιστορικών και γεωπολιτικών χαρακτηριστικών της Κίνας.
- Περιοδολόγηση στην πολιτική ιστορία της χώρας και μελέτη του πολιτικού και οικονομικού του συστήματος.
- Ανάλυση του κυρίαρχου ρόλου της Κίνας στην διεθνή σκηνή.

1η Ενότητα

Τα χαρακτηριστικά της Κίνας

Τα βασικά δεδομένα της Κίνας

- Υπόδειγμα της έννοιας της αυτοκρατορίας.
- Η Μέση Αυτοκρατορία.
- Η Κίνα ιστορικά βλέπει τον υπόλοιπο κόσμο ως περιστρεφόμενο κατά βάση γύρω από την ίδια.
- Για να μπορέσουμε να καταλάβουμε την πολιτική της Κίνας πρέπει να αντιληφθούμε την εικόνα που η ίδια η Κίνα έχει για τον υπόλοιπο κόσμο.

Οι επαρχίες της Κίνας

- Πηγή: Οι επαρχίες της Κίνας. http://www.chi-connected.com/china.html .

Γεωφυσικός χάρτης της Κίνας

Πηγή: Γεωφυσικός χάρτης της Κίνας. ©GraphicMaps.com, Worldatlas. http://www.worldatlas.com/webimage/countrys/asia/cn.htm .

Ιστορικά και γεωπολιτικά δεδομένα της Κίνας 1/2

- Η έννοια των 3 τμημάτων της Κίνας:
  - Το κέντρο.
  - Οι χώροι επέκτασης (επαρχία)
  - Οι «επαναστατημένες» περιοχές (Θιβέτ, Σινκιάνγκ).
- Η αμφιταλάντευση ανάμεσα στην ενότητα και τη διαίρεση.
- Μια χώρα με έντονες εσωτερικές συγκρούσεις.
- Ανέκαθεν μια φεουδαρχική ή αυταρχική κοινωνία ← ο ρόλος των θρησκειών.
- Απαρέσκεια στην ανάγκη δημοκρατίας.

Ιστορικά και γεωπολιτικά δεδομένα της Κίνας 2/2

- Η σταδιακή αποδυνάμωση της Κίνας από το 18ο αιώνα.
- Η εξάρτηση από τη Δύση.
- Η δημοκρατική περίοδος.
- Η ιαπωνική εισβολή και ο εμφύλιος πόλεμος.
- Το κομμουνιστικό καθεστώς και η απομόνωση της Κίνας.
- Η επανεμφάνιση της Κίνας στη διεθνή σκηνή από τη δεκαετία του 1970.

Η σημασία της κινεζικής ενότητας στην ιστορία της χώρας 1/2

- Παρά το μέγεθος της χώρας η Κίνα διαθέτει ένα εν πολλοίς εθνοτικά ενιαίο πληθυσμό.
- Ο ρόλος των μειονοτήτων – Αριθμητικά περιορισμένες αλλά σε μεγάλη εδαφική έκταση.
- Ο εικαζόμενος κίνδυνος της διάσπασης → ιστορικό στοιχείο της κινεζικής πολιτικής.

Εθνογλωσσικές ομάδες της Κίνας 1/2

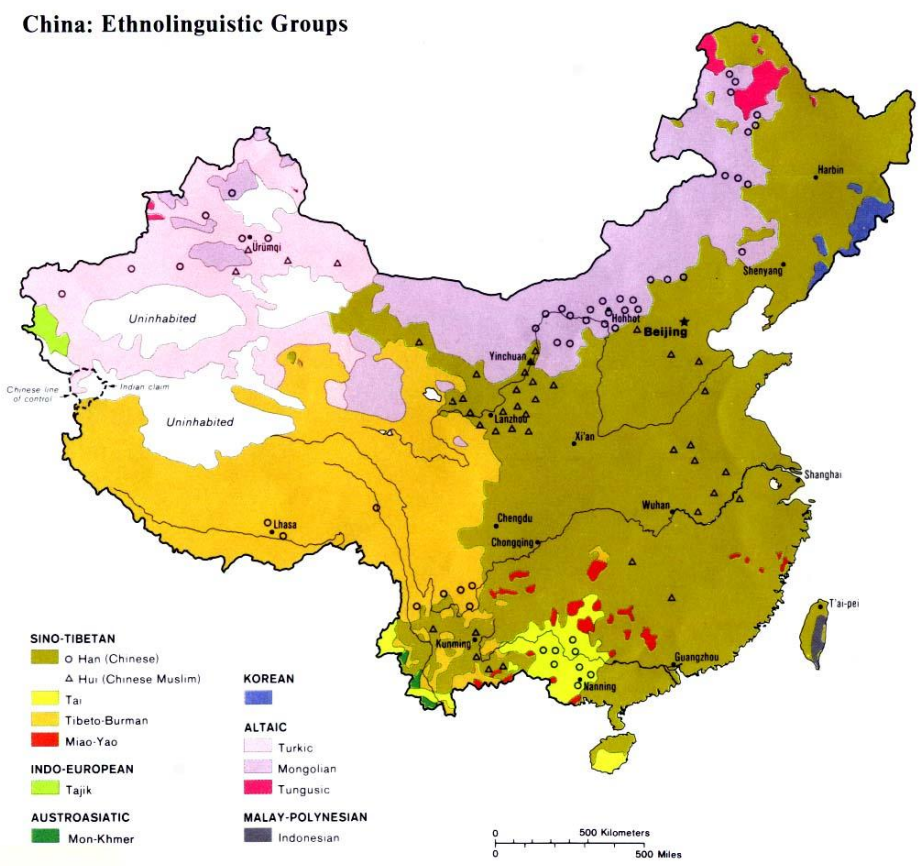

- Πηγή: Εθνο-γλωσσικός χάρτης της Κίνας, 1983. https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_ethnic_groups_in_China#/media/File:Ethnolinguistic_map_of_China_1983.png.
- Άδεια: Public Domain

Εθνογλωσσικές ομάδες της Κίνας 2/2

- Κινο-θιβετιανοί: Χαν (Κινέζοι), Χουι (Μουσουλμάνοι Κινέζοι), Τάι, Θιβετο-Βιρμανοί, Μια-Γιαο.
- Ινδοευρωπαίοι: Ταγίκ.
- Αυστροασιάτες: Μον-Χμερ.
- Κορεάτες.
- Αλτέκοι: Τούρκοι, Μονγόλοι, Τουνγκούσικ.
- Μαλαι-πολυνήσιοι: Ινδονήσιοι.

Η σημασία της κινεζικής ενότητας στην ιστορία της χώρας 2/2

- Η Κίνα- το μόνο γεωγραφικά εκτεταμένο κράτος που δεν έχει ομοσπονδιακή δομή.
  - Ο φόβος της διαίρεσης.
  - Η διαίρεση θεωρείται στην Κίνα ως δείγμα της παρακμής και αποτέλεσμα ιδίως εξωτερικών επεμβάσεων.
  - Η ανάδειξη των διαφορών θεωρήθηκε από την Κίνα ως δείγμα αποδυνάμωσης και όχι ενίσχυσης της ενότητας.

2η Ενότητα

Η πολιτική ιστορία της Κίνας

Η Κίνα στον 20ο αιώνα

- Η σταδιακή επέκταση των δυτικών δυνάμεων στην κινεζική αυτοκρατορία.
- Η κινεζική αντίδραση
  - Πόλεμος Μπόξερ.
  - Η ανατροπή της μοναρχίας – Σουν Γιατ Σέν.
  - Η σύντομη περίοδος του δημοκρατικού καθεστώτος.
  - Ο αντι-ιαπωνικός και αντι-ιμπεριαλιστικός αγώνας.

Οι σφαίρες επιρροής των δυτικών δυνάμεων στην Κίνα, 1900 1/3

Πηγή: Οι σφαίρες επιρροής των δυτικών δυνάμεων στην Κίνα και τα λιμάνια πρόσβασης τους, σύμφωνα με τις συμφωνίες του 1842 και του 1900. https://www.pinterest.com/taoistcow/historical-maps/ .

Οι σφαίρες επιρροής των δυτικών δυνάμεων στην Κίνα, 1900 2/3

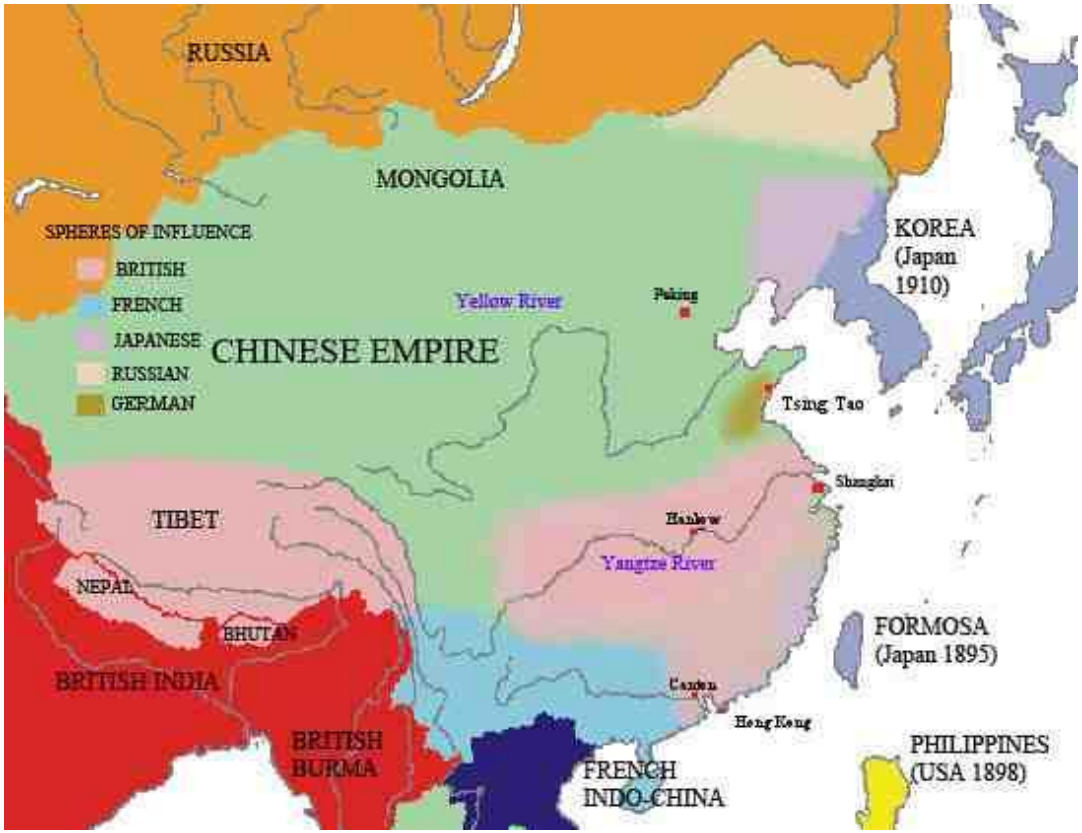

- Πηγή: Σφαίρες επιρροής των δυτικών δυνάμεων στις αρχές του 20ου αιώνα. https://en.wikipedia.org/wiki/File:KCRC_China_spheres_of_influence.jpg .
- Άδεια: CC BY-SA 3.0

Οι σφαίρες επιρροής των δυτικών δυνάμεων στην Κίνα, 1900 3/3

- Βόρεια εκτεινόταν η σφαίρα επιρροής των Ρώσων.
- Στην Κίτρινη θάλασσα των Γερμανών.
- Στο Θιβέτ, το Μπουτάν, το Νεπάλ και καταμήκους του ποταμού Chung Jiong των Βρετανών, οι οποίοι διέθεταν και μία έξοδο στην Νότια Κινεζική Θάλασσα.
- Σε μέρος του Σιάμ και στην Νότια Κινεζική Θάλασσα των Γάλλων – Γαλλική Ινδοκίνα.
- Στην ακτογραμμή απέναντι από την Ταιβάν των Γιαπωνέζων.

Ο Μαοϊσμός

- Η σταδιακή άνοδος του κομμουνιστικού κόμματος υπό τον Μάο Τσε Τουνγκ.
- Ο κινεζικός κομμουνισμός με εθνοτικά χαρακτηριστικά
  - Αντίθετα από τον σοβιετικό κομμουνισμό, ο Μαοϊσμός έχει εθνικά, κινεζικά (Han) χαρακτηριστικά.
  - Απομονωτισμός.

Η αλλαγή πολιτικής της Κίνας στη δεκαετία του 1990

- Ο Ντεγκ Χσιαο Πινγκ – αναμορφωτής του κινεζικού πολιτικού και οικονομικού συστήματος.
- Η διαμόρφωση του κινεζικού μοντέλου ανάπτυξης: οικονομική αλλά όχι πολιτική ελευθερία.
  - Κρατικός καπιταλισμός.
  - Ιδιωτικο-οικονομικά κριτήρια στην οικονομία υπό κρατικό έλεγχο.
  - Ενώ παράλληλα διατηρείται ο πολιτικός έλεγχος του κομμουνιστικού κόμματος ακόμα και με βίαια μέσα (Τιεν-Αν-Μεν).

Τα αίτια της διαμόρφωσης του κινεζικού μοντέλου

- Ο φόβος της πολιτικής διάλυσης ← βασική αιτία της διαφοροποίησης από την πολιτική Γκορματσόφ στην Σοβιετική Ένωση.
- Η αυτοκρατορική αντίληψη επιτρέπει την επιλογή (pick and choose) συμμετοχής στο διεθνές οικονομικό πλαίσιο.
- Οι ταχείς ρυθμοί ανάπτυξης (χαμηλό κόστος, έλεγχος ισοτιμίας του γιουάν, αποφυγή καταβολής δικαιωμάτων εμπορικής χρήσης κ.α.).

3η Ενότητα

Η επανεμφάνιση τη Κίνας στην διεθνή σκηνή

Οι συνέπειες της επανεμφάνισης της Κίνας στη διεθνή σκηνή

- Η μεγαλύτερη πλέον οικονομική δύναμη στον κόσμο.
- Τεράστια συναλλαγματικά πλεονάσματα.
- Η σταδιακή διαμόρφωση ενός κινεζικού χώρου επιρροής:
  - Η επανεμφάνιση της αυτοκρατορικής συμπεριφοράς.
  - Οι ζώνες επιρροής (κορεατική χερσόνησος, Ινδοκίνα, Ιμαλάια, Ιαπωνία).

Οι γεωπολιτικές επιπτώσεις της επανεμφάνισης της Κίνας

- Η επανεμφάνιση της Κίνας ως οικονομικής δύναμης
  - επαναφέρει στη γειτονιά της τον παραδοσιακό φόβο του κινεζικού επεκτατισμού,
  - που ενισχύεται από την συγκρουσιακή πολιτική της
  - δημιουργώντας συνοριακές και εδαφικές διαφορές.

Το Βιετνάμ

- Από τα τελευταία κομμουνιστικά κράτη στον κόσμο.
- Η πολιτική συμμαχία με την Κίνα της αντι-ιμπεριαλιστικής περιόδου
  - μετατρέπεται σταδιακά σε ψύχρανση σχέσεων και σε αντιπαράθεση για τα νησιά Σπάρτλυ (Spartley).

Η αντιπαράθεση για τα νησιά Σπάρτλυ

Πηγή: D. Rosenberg/Middlebury College / HarvardAsiaQuarterly/Phil gov't. https://politicslk.files.wordpress.com/2015/05/image23.jpg?w=300&h=307&crop=1.

Η Ταιβάν 1/2

- Κινεζικό έδαφος
  - Όπου εγκαθίσταται μετά το τέλος του κινεζικού εμφυλίου η εθνικιστική κυβέρνηση της Κίνας
  - Διατηρώντας την διπλωματική εκπροσώπηση μέχρι τη δεκαετία του 1970.

Η Ταιβάν 2/2

- Η σταδιακή αποκατάσταση των διπλωματικών σχέσεων της Κίνας με τον υπόλοιπο κόσμο → πολιτική απομόνωση της Ταιβάν που ωστόσο παραμένει υπό την προστασία των Ήπα.
- Οι πιθανές επιπτώσεις της κινεζικής ανόδου:
  - Ανεξαρτητοποίηση Ταιβάν.
  - Επανένωση στο πρότυπο Χονγκ-Κόνγκ.

Τα άλλα γεωπολιτικά ζητήματα της Κίνας

- Οι σχέσεις με την Ιαπωνία.
- Φιλιππίνες.
- Ο ρόλος της Κίνας στην Βόρειο Κορέα.
- Το θέμα του Θιβέτ.
- Το Σινκιάγκ (Ουιγούροι).

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ιωάννης Παπαγεωργίου. «Σύγχρονα Θέματα Διεθνούς Πολιτικής. Η Κίνα». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: http://eclass.auth.gr/courses/OCRS245/.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/

Τέλος 6ου Μαθήματος

Επεξεργασία: Γαβριέλα Λ. Μαζαράκη

Θεσσαλονίκη,

Χειμερινό Εξάμηνο 2014 – 2015.

CC BY SA

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΕΣΠΑ 2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.